

कृभासंस्था व्यवसायाठो उपथोगात
आणत्या जाणा-न्या साध्या मातीस
स्वाभित्रवयनातून अगळायायावत.

नहाराद्रु राजन

महसूल व धन विभाग

शासन परिषद्वक क्र.गोर्खन ३४३८/प्र.क्र.१०६/ख

मंत्रालय, मुंबई - 400033

दिनांक: २५/३/२०००

दास्या १-

१) शासन निर्णय, नहसूल थ वन विभाग क्र.नौखनि १०६२/प्र.क्र.१६/ख
दिनांक २८/६/१९७८।

२) शासन परिपत्रक, महसूल थ वन विभाग क्र.नौखनि १०६२/प्र.क्र.१६/ख
दिनांक २७ जूले १९७८।

वरिष्ठनक :-

कुंभारात्मा व्यवसायासाठी उपयोगला असल्या जाणा-या मातीला स्वाभावित्यनाही तून वगळव्यावाबत रासनाने घेतलेला निर्णय या नास्तिकीच्या न्यायालाग, नवी दिल्ली यांनी एका प्रकरणात 'साधी माती जेवा भरवासाठ्ये उपयोगात येते' तेव्हा ती गौण खनिज होत नसल्यावाबत दिलेल्या निर्णयास अनुसरून राज्यात प्रचलित असलेल्या (१)मध्यंड गौण खनिज डल्डल्या नियम, १९५५, २) महाराष्ट्र गौण खनिज डल्डल्या नियम (विदर्भ विभाग), १९६६ आणि (३) गौण खनिजाच्या कार्याचे नियमन करण्यावाबत नियम, १९५८ या तीनहो नियमातील अनुसूदृढे १ मधील बाब क्र. ६ (क) 'साधी चिकणमाती जे कुंभार उपयोगात आणतात' या बाब क्र. ५ 'साधी माती जेव्हा भरवासाठी उपयोगात देते' या दोन्ही बाबी संदर्भांकित शासन निर्णय परिप्रेक्षान्वये व्याकल्प्यात आल्या भावेत.

२. या संदर्भात आगांची स्पष्ट करायात येते की, कुंभार व्यवसाय हा पिढीजात कुंभार समाजाच्यातिरिक्त इतर समाजातील व्यक्तींही व्यापारी तत्त्वावर झोळण प्रमाणात करीत आहेत. त्यामुळे पिढीजात कुंभार समाजाच्या व्यवसायाचे अस्तित्व तसेच त्याचे उद्दरनिर्बाहाचे साधन अवाधित रहावे म्हणून महाराष्ट्र याज्याचा रहिवारी असलेल्या पिढीजात कुंभार समाजाच्या व्यक्तिस मडकी, मातीची भांडी, विटा, टेबलविटा, कौले व मूर्ती तदार करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या नातीचा उत्खनन परवाना/उनिपट्टा मंजूर करण्यापूर्वी ती व्यक्ती पिढीजात कुंभार समाजाची असल्याबाबत, त्याला सक्षम प्राधिकांगांनी दिलेले 'जातीचे प्रनाणपत्र' सादर करणे अनिवार्य करावे. त्याचप्रमाणे ती व्यक्ती परंपरागत कुंभार व्यवसाय करीत आहे या बाबत संबंधित तहसिलदारांनी खादरना करावी. त्यानंतर पिढीजात कुंभार समाजाच्या व्यक्तिस मडकी, मातीची भांडी, विटा, टेबलविटा, कौले व मूर्ती तयार करण्यात्तली आवश्यक असलेल्या नातीचा उत्खनन

परवाना / खनिपहुा स्वामित्वधन न आकारता भंजूर करावा. मात्र उपरोक्त वस्तू तयार करण्याचा व्यवसाय पिढीजात कुंभाराव्यतिरिक्त इतर समाजातील व्यक्ती करीत असेल, तर त्यासाठी त्याला आवश्यक असलेल्या मातीवर प्रयत्नित गौण खनिज उत्खनन नियमातील तरतुदीनुसार स्वामित्वधन व इतर देय रक्कम आकारून परवाना देण्यात यावा. या सवलतीचा गैरफायदा घेतला जाणार नाही याची संबंधित जिल्हाधिका-यांनी दक्षता घ्यावी.

३. या संदर्भात दि. १६/२/१९९९ रोजी निर्गमित करण्यात आलेले समक्रमांचे शासन परिपत्रक रद्द करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नायाने,

सही

(वि.कृ. वेणकर)

ठप संधिव

महसूल व वन विभाग.

प्रति,

- १) सर्व विभागीय आयुक्त,
- २) सर्व जिल्हाधिकारी,
- ३) महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई नागपूर
- ४) संचालक, भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय, नागपूर,
- ५) उपसंचालक, भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय, प्रादेशिक कायालय, उद्योग भवन, कोल्हापूर.
- ६) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- ७) सर्व कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग,
- ८) निवड नस्ती "ख" कार्यासन, महसूल व वन विभाग.